

них підприємств та підприємств торгівлі. Вертикальна інтеграція набуває двох форм: повної інтеграції кооперування та контрактації (квазіінтеграція). Розширення вертикальної інтеграції в обох її формах позначається не лише на структурі ринку, але і його функціонуванні, і в першу чергу на таких процесах, як ціноутворення, стандартизація товарів, ритмічність поставок продукції тощо.

Інструментами обмежувальної дозвільної системи контролю імпорту та експорту продовольства в країнах Європейського Союзу є імпортно - експортні ліцензії та сертифікати. У світовій практиці з наукового та практичного погляду ринок розуміють у двох значеннях, система господарювання та форма організації і регулювання економіки; спосіб розподілу і перерозподілу матеріальних ресурсів, продукції і товарів, та форма організації товарно-грошових відносин.

Висновки. Державне регулювання ринку сільськогосподарської продукції - це втручання держави в обмінні процеси (інтервенції та експортно-імпорتنний режим), яке здійснюється в певний термін у необхідних розмірах і переважно ринковими важелями. І досвід розвинутих країн свідчить, що в Україні підтримка сільського господарства у період значних структурних змін має здійснюватися централізовано на державному рівні.

Джерела та література

1. Маланюк І.Ф. Реформування в аграрному секторі регіону. - К.: ІАЕ УААН, 1999.- 270с.
2. Зубець М.В. Напрями економічного зростання агропромислового комплексу України. - К.: Аграрна наука, 1999. - 56с.

Романова В.А.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Вступ. Збалансований регіональний розвиток будь-якої держави є запорукою суспільного миру, національної злагоди й стабільного економічного зростання. Наявність функціональної системи взаємовідносин центр - регіони, системи, яка забезпечує суспільну злагоду й економічний прогрес, є індикатором рівня розвитку в державі демократії й становлення громадянського суспільства. Дієздатність державної регіональної політики є також важливим індикатором готовності нашої країни до її інтеграції в європейську спільноту. Успішне здійснення соціально-економічних перетворень в Україні значною мірою залежить від тісної взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, раціонального поєднання загальнодержавних інтересів з інтересами й особливостями регіонів, ефективним використанням їхнього природно-ресурсного, трудового, науково-технічного й виробничого потенціалу.

Основна частина. Аналіз реформування економічних відносин в Україні за роки її незалежності свідчить про те, що перехід економіки регіонів до ринкових відносин здійснювався недостатньо регульовано. Внаслідок цього відбулася руйнація звичних територіальних пропорцій, замість поступового нівелювання рівнів соціально-економічного розвитку регіонів спостерігається їхня подальша диференціація, наростання поляризації між регіонами за рівнями соціального розвитку й потужністю економічного потенціалу. За цих обставин в Україні гостро постала необхідність формування й реалізації активної державної регіональної політики. Утвердження ефективної моделі взаємодії центральних та регіональних і місцевих органів влади є важливою складовою адміністративної реформи.

Суспільно-політичне значення регіональної політики держави необхідно розглядати, насамперед, з оцінки його ролі у розбудові системи державного управління, демократизації й формування громадянського суспільства, зміцнення системи місцевого самоврядування.

Розглядаючи проблему зміцнення потенціалу розвитку регіонів, потрібно виходити з того, що основним пріоритетним завданням має стати запровадження на регіональному рівні інвестиційно-інноваційної моделі розвитку, забезпечення подальшого розвитку науково-технологічного, інноваційного й людського потенціалу, підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Необхідно зазначити, що, на жаль, на сьогодні в Україні не сформовано цілеспрямовану систему реалізації державної регіональної політики. Домінує ситуативний підхід. Існуючі механізми державного регулювання регіонального розвитку успадкували принципи централізованої системи, можливості якої вичерпано. Аналіз результатів застосування інструментів державного регулювання розвитку регіонів засвідчив їхню низьку ефективність. Тому необхідно зосередити увагу на виробленні такої системи, яка була б адекватною сучасному стану регіонального розвитку в країні з урахуванням наукових і практичних надбань у цій сфері.

Невирішеною є проблема організації управління регіональним і місцевим розвитком. На даному етапі відсутні належні механізми координації: з одного боку - центральних органів виконавчої влади між собою щодо конкретної території; з другого - між ними і місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування в узгодженні цілей та пріоритетів. Немає чіткого розмежування сфер повноважень і відповідальності між цими органами. Місцеві органи влади не мають повноцінного законодавчого підґрунтя й фінансового забезпечення для виконання делегованих і власних повноважень. Тому нам необхідно визначити реальні шляхи підвищення ролі місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у зміцненні потенціалу регіонального і місцевого розвитку та їхньої відповідальності за розвиток відповідних територій.

Проблему зміцнення потенціалу регіонів ми повинні розглядати не через дотації (трансферти), хоча й це необхідно робити, а насамперед через збільшення надходжень до місцевих бюджетів шляхом сприяння

підприємницькій діяльності, зокрема малому підприємництву, розвитку сучасних форм кооперативних зв'язків суб'єктів підприємництва. Джерелом забезпечення розвитку регіонів має стати мобілізація їхнього внутрішнього потенціалу, його модернізація відповідно до вимог формування й запровадження інноваційної моделі розвитку економіки. Сьогодні маємо говорити не стільки про регіональний розвиток взагалі, скільки про стратегію сталого регіонального розвитку. До головних ознак належать: зростання темпів економічного розвитку або (як мінімум) уповільнення темпів економічного спаду; створення ефективної структури економіки й сучасної ринкової інфраструктури; мінімізація залежності регіональної економіки від зовнішніх чинників; активізація розвитку людського потенціалу; підвищення екологічної безпеки й охорони навколишнього природного середовища. Проблему зміцнення потенціалу регіонів потрібно розглядати у контексті євроінтеграційного курсу України. Інтегрування нашої країни в європейські структури потребує вироблення і реалізації такої моделі взаємовідносин з регіонами й управління ними, яка б відповідала принципам регіональної політики Європейського Союзу. Значна увага, що приділяється проблемам регіонального розвитку, зменшення регіональних економічних і соціальних диспропорцій у країнах Європейського Союзу, є підтвердженням того, що державна регіональна політика повинна розглядатися як один із найважливіших механізмів забезпечення сталого економічного зростання та суспільної злагоди в Україні. У країнах ЄС напрацьовано великий досвід у питаннях механізмів регулювання регіонального розвитку, підтримки депресивних територій, економічного й бюджетного вирівнювання. Ми повинні використати цей досвід, адаптувавши його найвагоміші досягнення до умов України. Формування й реалізація державної регіональної політики з урахуванням досвіду та відповідно до принципів регіональної політики європейських держав стане важливим кроком на шляху включення національної економіки в європейський економічний простір та інтеграції України у Європейське співтовариство. Питання формування й реалізації відповідної політики регіонального розвитку стає особливо актуальним у зв'язку з наближенням кордонів ЄС до України, а також прагненнями нашої країни вступити до Світової організації торгівлі. Це підвищує вимоги щодо конкурентоспроможності регіонів в умовах відкритої економіки й висуває нові стандарти стосовно здатності центральних і місцевих органів влади здійснювати регіональну політику.

В Стратегії економічного та соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції" на 2004-2015 роки зазначається, що, державна регіональна політика у 2004-2015 рр. повинна забезпечити:

- формування оптимальної високоефективної структури господарства регіонів, яка б сприяла їхньому комплексному розвитку на основі природно-ресурсного, виробничо-економічного, науково-технічного та людського потенціалів, наявної інфраструктури, історико-культурних надбань і традицій з використанням переваг та можливостей геополітичного становища регіонів;
- застосування договірних засад при визначенні спільних дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у стимулюванні регіонального розвитку, зокрема підтримку розвитку депресивних територій;
- вирішення спільних регіональних та міжрегіональних проблем розвитку шляхом об'єднання фінансових ресурсів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- підвищення ролі регіонів у зовнішньоекономічному співробітництві, активне входження регіонів до міжнародних організацій та формувань, активізація міжрегіонального та транскордонного співробітництва;
- удосконалення системи державного стратегічного програмування регіонального розвитку, розробка стратегій розвитку регіонів;
- децентралізацію влади, розмежування функцій та повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з розширенням повноважень місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; - підвищення ролі регіонів у реалізації екологічної політики держави;
- адаптацію національного законодавства з питань регіональної політики до норм і стандартів Євросоюзу.

Висновки. Регіональна політика виступає важливою складовою стратегії формування ефективної й конкурентної відкритої економіки, вона відображає як національні інтереси держави, так і міжнародні релії, тенденції глобалізації, макрорегіоналізації (утворення міжкраїнових блоків, різного роду об'єднань) формування міжнародних регулятивних та лоббистських структур.

Джерела та література

1. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноєвропейськими сусідами. К., 2004. С. 229.
2. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації) Навчальний посібник. За редакцією Сіваченка І.Ю. Київ ЦУЛ 2003, 186с.
3. Агенції регіонального розвитку України. К., 2005. С. 3-4.
4. Данилишин Б.М. та ін. Продуктивні сили економічних регіонів України. – К.: ЗАТ "Нічлава", 2000
5. Долішній М.І. Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми. – Львів: 1998